

Wojciech Mueller

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań | Wydział Teologiczny
ORCID: 0000-0002-1354-7190, e-mail: wojciech.mueller@wp.pl

DOCHODZENIE BEATYFIKACYJNE O ŻYCIU, SŁAWIE ŚWIĘTOŚCI I HEROICZNOŚCI CNÓT KS. ALEKSANDRA WOŹNEGO W ŚWIETLE DOKUMENTÓW PROCESU BEATYFIKACYJNEGO

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie dochodzenia beatyfikacyjnego o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego w świetle dokumentów procesu beatyfikacyjnego. Jest to swoiste studium źródłoznawcze, w którym czytelnik zostanie zaznajomiony z rodzajami i wartością zgromadzonych materiałów. W parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu na przestrzeni lat powstały liczne inicjatywy zmierzające do rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego kandydata na ołtarze, które został zapoczątkowany 25 stycznia 2014 roku. Po półtorarocznej pracy Trybunału, Komisji Historycznej oraz Komisji Teologów Cenzorów 23 maja 2015 roku, w kościele pw. św. Jana Kantego w Poznaniu, odbyła się ostatnia publiczna sesja kończąca proces diecezjalny sługi Bożego. Obszerna procesowa dokumentacja, licząca ponad 6,5 tys. stron, została przygotowana do przekazania jej do Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Z tego powodu do zasadniczych prac postulatora na etapie rzymskim należało opracowanie *Positio*, które jest podstawowym dokumentem pracy przy studiowaniu i pogłębieniu danej sprawy.

Cała *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis. Posnaniensis beatificationis et canonizationis Servi Dei Alexandri Woźny sacerdotis dioeciesiani (1910–1983)* została tak opracowana, by wystarczyła do wyrobienia obiektywnego sądu konsultorom teologom, a następnie kongregacji zwyczajnej kardynałów i biskupów, aby dzięki zebranych dowodom zdobyć pewność moralną przy udzieleniu odpowiedzi na *dubium* początkowe, które w procesie o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego brzmi następująco: „Czy udowodniono cnoty teologalne: wiarę, nadzieję i miłość tak w stosunku do Boga, jak i do bliźniego, a także cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, wstrzemięźliwość

i męstwo, a nadto cnoty im pokrewne, w stopniu heroicznym oraz opinię świętości w tej konkretnej sprawie i w aspekcie, o jaki chodzi?”. Odpowiedź na powyższe pytanie jest możliwa nie tylko po wnikliwej analizie zeznań świadków, ale przede wszystkim po pogłębieniu merytorycznym i analizie zebranej całej dokumentacji procesowej, która znajduje swoje odzwierciedlenie w jednej z części *Positio*, mianowicie w *Summarium Documentorum*.

Słowa kluczowe: *Summarium Documentorum*, dokumenty personalne ks. Aleksandra Woźnego, pisma ks. Aleksandra Woźnego, prześladowanie przez komunistów

Abstract

BEATIFICATION INQUIRY ABOUT LIFE, FAME, HOLINESS AND HEROIC VIRTUES REV. ALEKSANDER WOŹNY IN THE LIGHT OF THE BEATIFICATION PROCESS DOCUMENTS

The aim of this study is to show the beatification inquiry about the life, fame, holiness and heroic virtues of rev. Aleksander Woźny in the light of the beatification process documents. It is a kind of source study in which the reader will be acquainted with the types and value collected materials. In the parish of St. Jan Kanty in Poznan (Poznań), over the years, numerous initiatives have been created to start the beatification process of the candidate for the altars, which was initiated on January 25, 2014. After a year and a half of work of the Tribunal, the Historical Commission and the Censors Theologians Commission on May 23, 2015, in the church of St. Jan Kanty in Poznan (Poznań), the last public session ending the diocesan process of the Servant of God took place. Extensive procedural documentation, over 6,500 pages, has been prepared for submission to the Department for the Causes of Saints. For this reason, one of the fundamental works of the postulator at the Roman stage was the preparation of the *Positio*, which is the basic document of work in studying and deepening a given matter.

The whole *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis. Posnaniensis beatificationis et canonisationis Servi Dei Alexandri Woźny sacerdotis dioecesiani (1910–1983)* was designed in such a way that it could suffice to form an objective judgment for theological consultants, and then for the ordinary congregation of cardinals and bishops, to gain moral certainty through the collected evidence in answering the initial *dubium* which in the process of life, fame, holiness and heroic virtues, rev. Alexander Woźny reads as follows: “Have the theological virtues been proven: faith, hope and love towards God and neighbor, as well as cardinal virtues: prudence, justice, temperance and bravery, and also virtues related to them, to the extent of a heroic and an opinion of holiness in this particular matter and in what aspect it is about?”. An answer to the above question is possible, not only after a thorough analysis of the testimonies of witnesses, but above all after the substantive deepening and analysis of the entire trial documentation, which is reflected in one of the parts of the *Positio*, namely in the *Summarium Documentorum*.

Keywords: *Summarium Documentorum*, personal documents of Fr. Aleksander Woźny, the writings of Fr. Aleksander Woźny, persecution by communists

Wstęp

Na początku swojego pontyfikatu św. Jan Paweł II, wizytując watykańskie dykasterie, odwiedził również Dykasterię Spraw Kanonizacyjnych. Po spotkaniu ze wszystkimi jej pracownikami, wychodząc, zatrzymał się na krótką rozmowę z ówczesnym promotorem wiary – ks. prałatem Sandro Corradini. Oparty o framugę okna papież powiedział: „Tyle razy przychodziłem tutaj jako biskup, kardynał... i nie mogłem nie przyjść jako papież. Jakże łatwo przychodzi się tutaj za życia, a jakże trudno po śmierci”. Jan Paweł II, również po śmierci, bardzo łatwo „przyszedł” do Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Miesiąc po jego śmierci papież Benedykt XVI, udzielając dyspensy, pozwolił na rozpoczęcie procesu kanonizacyjnego papieża zmarłego 2 kwietnia 2005 roku¹.

Ks. Aleksander Woźny, poznański kapłan, proboszcz parafii pw. św. Jana Kantego (1910–1983), także szybko powrócił po śmierci „do swojego kościoła”, który budował, i do parafii, której był proboszczem. Po półtorarocznej pracy Trybunału, Komisji Historycznej oraz Komisji Teologów Cenzorów, 23 maja 2015 roku, w kościele pw. św. Jana Kantego w Poznaniu odbyła się ostatnia publiczna sesja kończąca proces diecezjalny ks. Aleksandra Woźnego. Wzięli w niej udział abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański, ustanowiony Trybunał: delegat biskupi, promotor sprawiedliwości oraz notariusz, a także postulator. Arcybiskup swoim dekretem zadeklarował, że dochodzenie diecezjalne zostało ostatecznie zamknięte, a każdy oddzielnie złożył przysięgę, że wiernie wypełnił swoje zadania i że zachowa urzędową tajemnicę². Obszerna procesowa dokumentacja licząca ponad 6,5 tys. stron z pozostałymi aktami, w tym trzydziestoma siedmioma zeznaniami świadków dochodzenia diecezjalnego, została przygotowana do przekazania jej do Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych. Ten nowy etap, który nosi nazwę fazy rzymskiej każdego procesu kandydata na ołtarze, zakończył czas zbierania dokumentów, a rozpoczął okres ich merytorycznego opracowania.

Z tego powodu do zasadniczych prac postulatora na etapie rzymskim należało opracowanie *Positio*, które jest podstawowym dokumentem pracy przy studiowaniu i pogłębieniu danej sprawy. Całe *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis. Posnaniensis beatificationis et canonisationis Servi Dei Alexandri Woźny sacerdotis dioeciesiani (1910–1983)*, złożone w dykasterii 4 lutego 2019 roku, zostało tak opracowane, by mogło stanowić podstawę do wyrobienia obiektywnego sądu konsultorom teologom, a następnie członkom Kongregacji, aby dzięki zebranych dowodom zdobyć pewność moralną przy udzieleniu odpowiedzi na *dubium* początkowe³, które w procesie o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego brzmi następująco:

-
- 1 Zdzisław Kijas, „Sługa Boży ks. Aleksander Woźny jako przykład życia kapłańskiego”, w: *Droga do świętości. Biuletyn informacyjny* t. 4, red. Wojciech Mueller (Poznań: Wydawnictwa „Kontekst”, 2020), 14.
 - 2 *Sanctorum Mater – instrukcja Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych* (Lublin: Wydawnictwo KUL, 2011), 144 §1,1–3.
 - 3 Sławomir Oder, „Złożenie akt dochodzenia diecezjalnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, weryfikacja jego ważności i opracowanie «Positio»”, w: *Świętość Kanonizowana* t. 3, red. Szczepan Praśkiewicz (Kraków: Wydawnictwa Karmelitów Bosych, 2009), 94.

„Czy udowodniono cnoty teologalne: wiarę, nadzieję i miłość tak w stosunku do Boga, jak i do bliźniego, a także cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, wstrzeźliwość i męstwo, a nadto cnoty im pokrewne, w stopniu heroicznym oraz opinię świętości w tej konkretnej sprawie i w aspekcie, o jaki chodzi?” – *An constet de virtutibus theologalibus Fide, Spe, Caritate tum in Deum tum in proximum, necnon de cardinalibus Prudentia, Iustitia, Temperantia, Fortitudine, iisque adnexis in gradu heroico, atque de fama sanctitatis, in casu et ad effectum de quo agitur?*⁴.

Odpowiedź na powyższe pytanie jest możliwa nie tylko po wnikliwej analizie zeznań świadków, ale przede wszystkim po pogłębieniu merytorycznym i analizie całej zebranej dokumentacji procesowej, która znajduje swoje odzwierciedlenie w jednej z części *Positio*, a mianowicie w *Summarium Documentorum*. W związku z tym w tym miejscu należy postawić pytania dotyczące powyższego zagadnienia: Czy zebrane dokumenty i wszelkie materiały dowodowe w trakcie procesu beatyfikacyjnego ks. Aleksandra Woźnego fazy diecezjalnej są wystarczające do poznania nie tylko osoby sługi Bożego, ale także cnót, które pełnił w stopniu heroicznym? Czy zakres i podział dokumentów jest prawidłowy? Czy zachowano wszelkie wytyczne Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych przy udzieleniu odpowiedzi na *dubium* początkowe?

Summarium Documentorum

Rozpoczęcie procesu redakcyjnego *Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis. Posnaniensis beatificationis et canonizationis Servi Dei Alexandri Woźny sacerdotis dioeciesiani (1910–1983)* poprzedzone zostało wstępną oceną relatora – o. dr. hab. Zdzisława Kijasa OFMConv, a następnie poddane dyskusji i aprobacie na forum kongresu zwyczajnego, w którym uczestniczyli: prefekt, sekretarz dykasterii, podsekretarz, promotor wiary i relator generalny, a także relator sprawy⁵. Chociaż materialnym autorem *Positio* jest postulator, to relator bierze na siebie odpowiedzialność za jej formę i treść, które muszą odpowiadać standardom przyjętym w praktyce Dykasterii i spełniać kryteria odpowiadające celowi dla którego powstaje: udowodnienie heroicznej praktyki cnót teologalnych, kardynalnych oraz cnót pokrewnych, a także opinii świętości⁶.

Każda z części *Positio* ma swoją wartość merytoryczną⁷, ale dla potrzeb tego artykułu autor skupi się tylko na materiale odzwierciedlającym bogactwo dostępnych dokumentów dotyczących ks. Aleksandra Woźnego, a który może posłużyć do redakcji *Summarium*

4 Congregatio de Causis Sanctorum (dalej CCS), *Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi* (Roma, 1983), 62 §2,2.

5 Oder, *Złożenie akt dochodzenia*, 94.

6 Oder, *Złożenie akt dochodzenia*, 94.

7 Regulamin Kongregacji podaje pewne wymogi niejako schematyczne dla wszystkich *Positio* i zaleca, aby cały jej materiał został ułożony w porządku chronologicznym, tj. według faz życia sługi Bożego. Każda *Positio* jest inna i ma swoje uwarunkowania zarówno dowodowe, jak też historyczno-lokalne i personalne – Henryk Misztal, *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II* (Lublin–Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne w Sandomierzu, 1997), 317–327.

Documentorum. Na różnorodność tego dokumentu składają się oryginały dokumentów urzędowych, korespondencja kurialna i osobista, artykuły prasowe, pisma niepublikowane oraz publikowane, które zostały zgromadzone w różnych archiwach. Najliczniejsze i najcenniejsze źródła, zarówno rękopiśmienne, jak i drukowane, a także inne pamiątki pochodzą z Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu przy ul. Grunwaldzkiej 86 oraz z Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu na Ostrowie Tumskim. Również Archiwum Konferencji Episkopatu Polski, dokumenty z Instytutu Pamięci Narodowej w Poznaniu, Instytutu Studiów Kościelnych *Lubrancianum* w Poznaniu, Archiwum Miejsca Pamięci Obozu Koncentracyjnego w Dachau oraz zbiory poznańskich bibliotek dysponują licznymi dokumentami. Nieocenionymi źródłami stały się materiały, do których należy zaliczyć wszelkie dokumenty związane z okresem II wojny światowej, kiedy to sługa Boży był więźniem niemieckich obozów koncentracyjnych w Buchenwaldzie i w Dachau.

Diecezjalna Komisja Historyczna szczegółowo dokonała kwerendy w każdym z wymienionych archiwów, przedstawiając w swojej opinii, jakie dokumenty każde z nich zawiera. Dzięki zebranemu i przebadanemu materiałowi możemy poznać życie kandydata na ołtarze jako gorliwego spowiednika, charyzmatycznego duszpasterza oddanego bez reszty ludziom, człowieka głębokiej wiary, który swoje kapłaństwo oparł na jedności życia osobistego i pracy duszpasterskiej przepełnionej postawą duchowego dzieciństwa. Z tego powodu dokonano podziału zebranej dokumentacji. Część pierwsza dotyczy dokumentów personalnych, druga wszelkich pism sługi Bożego, trzecia stanowi zbiór dokumentów dotyczących prześladowania ks. Aleksandra Woźnego przez system komunistyczny i ostatnia, dotycząca dokumentów na temat kandydata na ołtarze.

Dokumenty personalne ks. Aleksandra Woźnego

Dokumenty osobowe zebrane w procesie beatyfikacyjnym fazy diecezjalnej obejmują bardzo obszerny materiał, zarówno o znaczeniu cywilnym, jak i kościelnym, znajdujący się w różnych archiwach. Całość pozwala poznać osobę ks. Aleksandra Woźnego w czasie i okolicznościach, w których żył. Zebrane zostały dokumenty dotyczące ważnych i szczególnych wydarzeń z różnych okresów jego życia, wsparte nominacjami na stanowiska i funkcjami duchownymi, korespondencją kurialną, aktami personalnymi, opiniami jego przełożonych, przykładowymi egzaminami, które zdawał w czasie pobytu w seminarium, dekretami nominacyjnymi i kapłańskimi egzaminami, a także dokumentami związanymi ze sprawami gospodarczymi parafii.

Dokumentacja osobista nie jest kompletna. Brakuje przede wszystkim wielu dokumentów z okresu II wojny światowej oraz dokumentów dotyczących rodziców sługi Bożego. Biorąc pod uwagę wielkość zebranego materiału, została przeprowadzona uprzednia merytoryczna selekcja w celu odsłonięcia i przedstawienia w porządku chronologicznym chwil i wydarzeń z życia sługi Bożego. Na tak zarysowanym tle można pokrótce

zredagować biografię ks. Aleksandra Woźnego na podstawie 16 dokumentów, począwszy od świadectwa chrztu, skończywszy na akcie zgonu.

Według zapisu w księdze parafialnej Aleksander urodził się w Uzarzewie Hubach o godz. 19:10. Jego rodzicami byli Anna z domu Rogozia i Edmund Woźny⁸. Ochrzczony został 10 lipca o godz. 10:00, a chrzestnymi zostali Michał Woźny z Kostrzyna i Marianna Woźna z Uzarzewa – siostra Aleksandra⁹. Religijnie uformowany przez swoich rodziców, a jednocześnie doświadczony już przez życie po stracie matki, Aleksander 31 maja 1923 roku w archikatedrze poznańskiej otrzymał sakrament bierzmowania z rąk kard. Edmunda Dalbora, prymasa Polski, wybierając imię Jan¹⁰. W 1928 roku, po ukończeniu Gimnazjum św. Marii Magdaleny w Poznaniu¹¹, zgłosił się do seminarium duchownego. W latach 1928–1933 w Gnieźnie i w Poznaniu przygotowywał się do kapłaństwa pod kierunkiem wybitnych profesorów i wychowawców, dziś błogosławionych albo kandydatów do chwały ołtarzy: biskupa Michała Kozala, ks. Aleksandra Żychlińskiego i ks. Kazimierza Rolewskiego¹². W prośbie z 6 października 1932 roku przed święczeniami diakonatu Aleksander napisał: „Eminencjo! Najdostojniejszy Księżu Prymasie! Niniejszem najpokorniej proszę Waszą Eminencję o udzielenie mi święceń diakonatu. Jestem sobie świadom obowiązków, jakie na mnie od chwili otrzymania święceń ciążyć będą. Przyjmując je zupełnie dobrowolnie, pragnę je spełniać wiernie i gorliwie do końca życia – w szczerzej i czystej intencji służenia Królestwu Chrystusowemu w duszach ku zbawieniu własnemu”¹³.

Święcenia kapłańskie otrzymał 10 czerwca 1933 roku w archikatedrze poznańskiej z rąk kard. Augusta Hlonda. Prosił o ich udzielenie w następujących słowach: „Eminencjo! Najdostojniejszy Księżu Prymasie! Najpokorniej proszę Waszą Eminencję o udzielenie mi święceń kapłańskich. Prośbę moją zanoszę zupełnie dobrowolnie, zapewniając Waszą Eminencję, że obowiązki, nałożone mi przez święcenia, pragnę wypełnić do końca życia zgodnie z zamiarami Mistrza naszego na chwałę Boga w Trójcy Świętej jedyne”¹⁴. Ksiądz rektor Kazimierz Rolewski w arkuszu personalnym na zakończenie studiów seminaryjnych napisał: „wzorowy, ułożony, uprzejmy, gorliwy”¹⁵.

8 Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu, Teczka personalna: KA-26330 (dalej AAP), *Księga chrztów parafii pw. św. Michała Archaniola w Uzarzewie*, Uzarzewo, poz. 33/1910. Zobacz: Wojciech Mueller, *Jeden z nas. Ksiądz Aleksandra Woźnego tajemnica powołania* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2017), 19.

9 AAP, *Certificato del battesimo*, Uzarzewo, 25 czerwca 1928 r.

10 AAP, *Testimonium confirmationis*, Poznań, 25 września 1929 r.

11 AAP, *Świadectwo dojrzałości*, Poznań, 11 maja 1928 r.

12 Zobacz: Wojciech Mueller, *Ks. Aleksander Woźny. Spojrzenie na wiarę* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2013), 9.

13 AAP, *Prośba Aleksandra Woźnego o udzielenie święceń diakonatu*, Poznań, 6 października 1932 r.

14 AAP, *Prośba Aleksandra Woźnego o udzielenie święceń kapłańskich*, Poznań, 17 maja 1933 r.

15 AAP, *Arkusz personalny Aleksandra Woźnego*, Poznań, 10 czerwca 1933 r.

Sługa Boży jako wikariusz pracował w Poznaniu w parafii pw. św. Stanisława Kostki¹⁶ oraz w parafii katedralnej¹⁷. W 1938 roku skierowany został do parafii pw. Pocieszenia Najświętszej Maryi Panny w Borku, gdzie pracował do aresztowania przez niemiecką żandarmerię w 1940 roku¹⁸. Ponad pięć lat więziony był w niemieckich obozach koncentracyjnych, najpierw w Buchenwaldzie, a następnie w Dachau¹⁹. Po powrocie do kraju 20 sierpnia 1945 roku²⁰ został administratorem, a później proboszczem parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. Organizację życia duszpasterskiego rozpoczął od starań o ponemiecki, drewniany budynek restauracyjny, który miał służyć jako tymczasowa świątynia. Nie ominęły go też prześladowania okresu stalinowskiego. 13 lutego 1950 roku został aresztowany. Powodem był list pasterski, na którego odczytanie nie zgodziły się ówczesne władze. On – nie zważając na zakaz – opowiedział treść listu z ambony. W więzieniu przebywał do 1 grudnia²¹.

Duszpasterska działalność ks. Woźnego nie ograniczała się tylko do kościoła i parafii. Znaczącą rolę odegrał jako Krajowy Duszpasterz Kobiet²². W ramach kapłańskiej posługi poza parafią prowadził rekolekcje zamknięte dla księży, kleryków i sióstr zakonnych. Przez wszystkie lata pracy duszpasterskiej jako proboszcz był duchowym ojcem dla bardzo wielu ludzi. Cieszył się powszechnym szacunkiem, zaufaniem i miłością nie tylko swoich parafian. Był gorliwym spowiednikiem, charyzmatycznym duszpasterzem, człowiekiem głębokiej wiary²³, odznaczony godnością Szambelana Honorowego Jego Świątobliwości Ojca świętego Pawła VI²⁴. Ks. Aleksander Woźny zmarł w niedzielny poranek 21 sierpnia 1983 roku²⁵.

-
- 16 AAP, *Opinia ks. proboszcza Stefana Kaczorowskiego na temat ks. Aleksandra Woźnego odnośnie jego pracy w parafii pw. św. Stanisława Kostki w Poznaniu*, Poznań, 8 lutego 1936 r.
- 17 AAP, *Opinia ks. proboszcza Kazimierza Szreybrowskiego na temat ks. Aleksandra Woźnego odnośnie jego pracy w kościele Archikatedralnym w Poznaniu*, Poznań, 24 czerwca 1938 r.
- 18 Wojciech Mueller, „Wprowadzenie”, w: *Listy ks. Aleksandra Woźnego z Dachau* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2016), 7.
- 19 Instytut Studiów Kościelnych Lubrancianum w Poznaniu (dalej ISKL), dokument wystawiony przez amerykańskiego oficera po wyzwoleniu niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau zaświadczaający o tym, że ks. Aleksander Woźny był więźniem w/w obozu od 8 grudnia 1940 r. do czasu wyzwolenia, czyli do 29 kwietnia 1945 r. W obozie nadano mu numer: 21889, Dachau, 4 czerwca 1945 r. Archiwum w Dachau (dalej AD), Zaświadczenie, że ks. Aleksander Woźny był więźniem niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau, Dachau, 20 marca 2014 r.
- 20 ISKL, *Zaświadczenie wystawione przez punkt przyjmowania Polaków wracających do Ojczyzny w Koźlu*, Koźle, 1 sierpnia 1945 r.
- 21 Mueller, *Ks. Aleksander Woźny*, 12.
- 22 AAP, *Dekret ustanawiający ks. Aleksandra Woźnego Krajowym Duszpasterzem Kobiet*, Warszawa, 5 września 1960 r.
- 23 Wojciech Mueller, *Świadkowie wiary Archidiecezji Poznańskiej. Święci, błogosławieni, słudzy Boży oraz kandydaci na ołtarze* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2014), 84.
- 24 AAP, *Dokument Sekretariatu Stanu dotyczący otrzymania przez ks. Aleksandra Woźnego godności Szambelana Honorowego Jego Świątobliwości Ojca Świętego Pawła VI*, Watykan, 6 listopada 1965 r.
- 25 Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu (dalej APJK), *Akt zgonu ks. Aleksandra Woźnego*, Poznań, 22 sierpnia 1983 r.

Pisma ks. Aleksandra Woźnego

Sługa Boży był osobą niezwykle komunikatywną i kontaktową, a zarazem jako duszpasterz wielkiego serca zatroskaną o dobro i zbawienie dusz. Nie jest zatem zaskoczeniem, że studiując jego życie, możemy znaleźć wiele pism, rękopisów, maszynopisów i tym podobnych dokumentów. Zbierany przez lata materiał w całości znajduje się w Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu, Instytucie Studiów Kościelnych *Lubranscianum* w Poznaniu oraz w Archiwum Kurii Metropolitalnej w Poznaniu. Pokazuje głęboką troskę ks. Aleksandra Woźnego o życie duchowe realizowane poprzez praktykę cnót, a także życie apostołskie powierzonych sobie ludzi, których jako spowiednik prowadził do Boga.

Zebrana dokumentacja jest kolejnym świadectwem jego niestrudzonej posługi oraz kapłańskiego życia naznaczonego cierpieniem w niemieckich obozach koncentracyjnych. 12 marca 1940 roku ks. Aleksander Woźny otrzymał od niemieckiej żandarmerii nakaz stawienia się w Gostyniu. Został aresztowany wraz z 52 innymi księżmi, a następnie wywieziony do Bruczkowa, trafił do Buchenwaldu i Dachau.

Na szczególną uwagę zasługują listy pisane z niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau. Korespondencja obejmuje okres od 3 maja 1941 roku do 31 grudnia 1944 roku²⁶ i kierowana była w znakomitej większości do Walentyny Woźnej, siostry ks. Aleksandra Woźnego. Pisana w języku niemieckim, bezbłędną, prostą niemczyzną. Poza pojedynczymi przypadkami listy powstawały na gotowym formularzu dostarczanym więźniom przez obsługę obozu. Powtarzający się jednakowy schemat korespondencji obejmuje: podziękowania za przesłane pieniądze i paczki, pełne troski pytania o bliższych i dalszych członków rodziny i przyjaciół, zdawkowe komentarze odnośnie do wiadomości otrzymanych przez ks. Aleksandra Woźnego w listach od siostry, podziękowania za pamięć w modlitwie oraz zapewnienia o jego modlitwie za wszystkich bliskich. Nieliczne, bardzo ogólnie i łagodnie wyrażone informacje o trudach obozowego życia (listy objęte były cenzurą władz obozowych) zawsze „zamyka” perspektywa radości i oczekiwania na kolejne święta w roku kościelnym oraz wiara w Bożą Opatrzność²⁷.

W czasie trwania procesu beatyfikacyjnego fazy diecezjalnej natrafiono także na listy i kartki z podróży pisane do kuzyna Czesława Woźnego. Pierwszy list został napisany w Poznaniu 11 listopada 1973 roku i dotyczył śmierci brata – Tadeusza Woźnego²⁸. Kolejne dotyczyły pozdrowień z wyjazdów urlopowych z Efezu 23 maja 1975 roku²⁹, a także z Dębek 19 lipca 1982 roku³⁰.

Po wyzwoleniu z obozu i powrocie do kraju ks. Aleksander Woźny oddał się pracy duszpasterskiej. W konfesjonale czekał na penitentów do późnych godzin wieczornych.

26 ISKL, *Listy z Dachau 1941–1944*.

27 *Listy ks. Aleksandra Woźnego z Dachau*, 19–23.

28 Wojciech Mueller, *Bohater wiary. Księdza Aleksandra Woźnego duszpasterski styl* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2019), 494–496.

29 Mueller, *Bohater wiary*, 407.

30 Mueller, *Bohater wiary*, 498.

Z grupy penitentów i słuchaczy comiesięcznych nauk powstała Wspólnota Dzieci Bożych³¹ o głębokim życiu wewnętrznym, częściowo przygotowana do apostołskiego działania z korzyścią dla całej wspólnoty parafialnej. Prowadził ją poprzez spotkania *Nauki o życiu wewnętrznym*, głoszone w trzecie niedziele miesiąca oraz wielkopostne rekolekcje, a także korespondencję z członkami wspólnoty, w której udzielał wskazówek dotyczących życia wewnętrznego. W czasie trwania procesu beatyfikacyjnego fazy diecezjalnej odnalazło się dwadzieścia listów pisanych do Wspólnoty Dzieci Bożych³², a także dwa pisane do konkretnych wspólnot: *List do parafian*³³ i *List do chorych*³⁴. To wszystko stanowiło oryginalny sposób prowadzenia kierownictwa duchowego.

Osobną grupę dokumentów stanowi dwuczęściowy pamiętnik kleryka Aleksandra Woźnego, który powstawał w latach 1929–1933. Seminaryjne zapiski przedstawiają duchową postać przyszłego sługi Bożego, zawierają także notatki z rekolekcji głoszonych w seminarium. Młody alumn w sposób spójny i szczerzy wspomina o własnych wadach i słabościach, z którymi się zmagają, ale które w najmniejszym stopniu nie szkodzą jego wizerunkowi. Wręcz przeciwnie, świadczą o kierunku jego duchowego wzrostu i posługi kapłańskiej³⁵.

Kolejna grupa dokumentów dotyczy fragmentów nauk ks. Aleksandra Woźnego, referatów i kazań. Trzeba zauważyć, że pierwszymi osobami, które gromadziły źródła dotyczące życia i duchowości kandydata na ołtarze, były osoby świeckie i penitenci. Sługa Boży nie pozostawił po sobie spuścizny literackiej w postaci dzieł naukowych poświęconych konkretnym zagadnieniom. Jego refleksja teologiczna zawarta została w licznych pismach, artykułach, kazaniach, spisywanych konferencjach i medytacjach³⁶. Przepisywane na maszynie rozchodziły się niemalże w całej Polsce. Tematyka rozważań, przemówień duszpasterskich, kazań i medytacji była bardzo rozległa i różna, głównie o charakterze wychowawczym i małżeńskim. Problematykę rzeczowo omawiał, opierając się na głównych zasadach Ewangelii i odwołując się do licznych przykładów. Dawał proste i trafne rady. Była to troska duszpasterza o realizację powołania zarówno kapłanów, jak i chrześcijańskiego powołania ludzi świeckich do życia w małżeństwie i rodzinie, troska o jak najlepsze wychowanie dzieci, a także o formację kleryków. W tej części znalazły się następujące dokumenty: kazanie ks. Aleksandra Woźnego na zakończenie roku 1967³⁷, referat wygłoszony w Poznaniu na XI Seminarium Naukowym Wykładowców Liturgiki w Zakładach Teologicznych w Polsce *Sakrament pokuty bez ducha pokuty?*³⁸, fragmenty

31 Wojciech Mueller, *Potyczki księdza Aleksandra Woźnego z komunizmem* (Poznań, Wydawnictwo „Kontekst”, 2018), 343–344.

32 APJK, *Listy ks. Aleksandra Woźnego Wspólnoty Dzieci Bożych za lata 1959–1976*.

33 APJK, *List do parafian*, Poznań, 21 października 1976 r.

34 APJK, *List do chorych*, Poznań.

35 APJK, *Pamiętnik kleryka Aleksandra Woźnego* (Gniezno–Poznań, 1929–1933).

36 Wojciech Mueller, *Księdza Aleksandra Woźnego koncepcja „dzieciństwa duchowego”* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2011), 10.

37 APJK, *Kazanie ks. Aleksandra Woźnego na zakończenie roku 1967*, Poznań, 31 grudnia 1967 r.

38 ISKL, „*Sakrament pokuty bez ducha pokuty?*” *Referat wygłoszony w Poznaniu na XI Seminarium Naukowym Wykładowców Liturgiki w Zakładach Teologicznych w Polsce*, Poznań, 5 września 1973 r.

nauk rekolekcyjnych dla kleryków Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu³⁹, referat *Macierzyństwo pełni rozwoju kobiety. Odnowa wewnętrzna kobiety*⁴⁰.

Na osobną uwagę zasługują wspomnienia ks. Aleksandra Woźnego z lat wojny 1939–1945⁴¹, które spisał 16 maja 1974 roku. Zrobił to na prośbę Archiwum Archidiecezjalnego w Poznaniu, które 20 stycznia 1974 roku wystosowało do księży, byłych więźniów niemieckich obozów koncentracyjnych pismo *Archidiecezja Poznańska w latach II wojny światowej. Ankieta dot. wojennych losów duchowieństwa*. Sługa Boży udzielił odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie, a także dołączył do nich maszynopis wspomnień. Gdyby zbudować obraz Dachau wyłącznie na tej relacji, można by odnieść mylne wrażenie, że świat za drutami nie był aż tak tragiczny w swym wymiarze, jak znamy to z przekazów innych więźniów. Pokazuje to istotny rys osobowości ks. Aleksandra Woźnego, który we wszystkim szukał dobra. Nawet o blokowym, który go pobił, mówił: „Blokowy był rzeczywiście niezłym człowiekiem (...). Na ogół nikogo nie bił, raz po raz kogoś trzepnął, gdy ten się za wolno ruszał”. Listy, które pisał z niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau, mimo że musiały spełniać wymogi cenzury, przybliżają realia obozowego życia⁴².

Dokumenty związane z prześladowaniem przez komunistów

Wnikliwie studiując biografię ks. Aleksandra Woźnego, należało osobno potraktować i odwołać się do wydarzeń związanych z prześladowaniem go przez władze komunistyczne. Rozwój tej ideologii na terenach Polski rozpoczął się już po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku. W marcu 1925 roku doszło do III Zjazdu Komunistycznej Partii Robotniczej Polski, na którym przekształcono ją w Komunistyczną Partię Polski. Była ona rewolucyjną partią marksistowsko-leninowską nowego typu. Od innych partii działających wówczas w Polsce różniła się w dwóch zasadniczych kwestiach: antypolskim programem działania ustalonym w 1934 roku oraz posiadaniem własnej siły zbrojnej skupionej w tajnym Wydziale Wojskowym. Czekano na dogodny moment, aby na obszarze Polski wywołać krwawą rewolucję. Warto zaznaczyć, że w Poznaniu mieścił się tajny sowiecki sztab do spraw dywersji, kierowany przez NKWD bezpośrednio z Moskwy. Kiedy Armia Czerwona w 1944 roku wkroczyła do Polski, a na konferencjach w Jałcie i Poczdamie ustalono, że Ojczyzna pozostanie pod wpływami Związku Radzieckiego, rozpoczęło się powolne i mozolne budowanie aparatu komunistycznego opartego na dyktaturze ideologii marksistowskiej⁴³.

39 APJK, *Fragmety nauk rekolekcyjnych dla kleryków Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu* (Poznań, 1977).

40 Archiwum Konferencji Episkopatu Polski (dalej AKEP), *Macierzyństwo pełni rozwoju kobiety. Odnowa wewnętrzna kobiety* (Warszawa, 1981).

41 APJK, *Wspomnienia z lat wojny 1939–1945*, Poznań, 16 maja 1974 r.

42 *Listy ks. Aleksandra Woźnego z Dachau*, 476.

43 Wojciech Mueller, *Błogosławiona krew – męczeństwo sługi Bożego ks. Stanisława Streicha* (Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2017), 41–42.

Najtrudniejszym dla ks. Aleksandra Woźnego i obfitującym w bolesne doświadczenia okazał się rok 1950. Powodem prześladowania, zatrzymania i aresztowania sługi Bożego był list biskupów o likwidacji organizacji katolickiej Caritas, na którego odczytanie nie zgodziły się ówczesne władze. Ksiądz Aleksander Woźny opowiedział treść listu z ambony. Mimo że listu nie czytał, następnego dnia został aresztowany na podstawie dekretu z 13 czerwca 1946 roku o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa i na dziewięć miesięcy trafił do więzienia przy ul. Młyńskiej w Poznaniu⁴⁴.

System komunistyczny przesiąknięty był nienawiścią do wiary i Kościoła katolickiego. Konsekwencje ateizmu państwowego przejawiały się czynną i czasami brutalną wrogością wobec religii, prawd chrześcijańskiej wiary i obyczajów, prześladowaniem instytucji religijnych, ludzi wierzących, zwłaszcza osób duchownych. Ksiądz Aleksander Woźny był jedną z wielu ofiar tego systemu. Jeżeli jednostka chciała osiągnąć sukces w społeczeństwie, stanowczo wymagano od niej, by demonstrowała ateizm i trzymała się z dala od świątyń. Praktyka ta była szczególnie nasiloną w okresie stalinowskim w Związku Radzieckim, a także w państwach znajdujących się pod jego wpływem. W praktyce przejawiało się to w niezmiernie surowym traktowaniu więźniów, w znęcaniu się nad nimi, stosowaniu wobec nich wyrafinowanych środków niszczących zdrowie, doprowadzających do straszliwej agonii i całkowitego unicestwienia. Taka postawa wynikała z ideologii, która była wpajana przez propagandę i programowe ateistyczne szkolenia. Ten to właśnie system doprowadził do śmierci milionów ludzi⁴⁵.

Listę dokumentów otwiera oświadczenie episkopatu w sprawie Caritas z 30 stycznia 1950 roku⁴⁶, które stało się przyczynkiem do wszczęcia represji wobec duchownych. 12 lutego 1950 roku sługa Boży opowiedział z ambony treść listu episkopatu na temat likwidacji Caritas. Ten fakt został odnotowany specjalnym raportem sporządzonym przez tajnego komunistycznego agenta, który był w tym czasie na mszy św. w kościele pw. św. Jana Kantego w Poznaniu przy ul. Grunwaldzkiej⁴⁷. W związku z prowadzonym dochodzeniem postanowiono tymczasowo zatrzymać podejrzanego ks. Aleksandra Woźnego⁴⁸ i wszcząć wobec niego śledztwo⁴⁹. Dwa przesłuchania sługi Bożego odbyły się 13 i 18 lutego 1950 roku⁵⁰ zakończono postanowieniem o jego tymczasowym aresztowaniu⁵¹. Zostali przesłuchani świadkowie obecni w niedzielę 12 lutego 1950 roku na mszach św. w parafii. 27 lipca 1950 roku wydano przeciwko ks. Aleksandrowi Woźnemu akt oskar-

44 Mueller, *Potyczki księdza Aleksandra Woźnego*, 204–211.

45 Adam Dziurok, Marek Gałęzowski, Łukasz Kamiński, Filip Musiał, *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* (Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2010), 268–272.

46 Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu (dalej IPN), *Oświadczenie Episkopatu w sprawie „Caritas”* (Kraków: 30 stycznia 1950).

47 IPN, *Raport sporządzony przez tajnego komunistycznego agenta*, Poznań, 12 lutego 1950 r.

48 IPN, *Postanowienie tymczasowego zatrzymania podejrzanego ks. Woźnego Aleksandra*, Poznań, 13 lutego 1950 r.

49 IPN, *Postanowienie wszczęcia dochodzenia*, Poznań, 17 lutego 1950 r.

50 IPN, *Protokół przesłuchania oskarżonego – odpis na maszynie*, Poznań, 13 lutego 1950 r.; IPN, *Protokół przesłuchania oskarżonego*, Poznań, 18 lutego 1950 r.

51 IPN, *Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu*, Poznań, 18 lutego 1950 r.

żenia⁵² dotyczący przestępstwa przewidzianego w art. 29 m.k.k.⁵³, „że w niedzielę dnia 12 lutego 1950 roku, w Poznaniu publicznie lżył ustrój Państwa Polskiego, rozgłaszając w wygłaszanych w kościele kazaniach fałszywe i uwłaczające dla obowiązującego w Polsce Ustroju Demokracji Ludowej wiadomości o tym, jakoby między innymi walczył on z wolnością kultu i praktyk religijnych”⁵⁴. 1 sierpnia 1950 roku wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu zażalenie wystosowane przez adwokata Mariana Podbiere, aby sytuację ks. Aleksandra Woźnego⁵⁵ jak najszybciej zmienić. Stało się to dopiero 1 grudnia 1950 roku. Po wcześniejszej rozprawie i wydaniu wyroku⁵⁶ ks. Aleksander Woźny mógł wrócić do swojej parafii i kontynuować pracę duszpasterską.

Lata komunistycznych represji w Polsce nie ustały. Ksiądz Aleksander Woźny w oczach komunistów nieustannie uważany był za wroga, osobę szkodliwie działającą na rzecz ludowego państwa polskiego, czego dowodem są kolejne lata zmagania i walki o prawdę, o godność, o możliwość praktykowania swojej wiary⁵⁷. Ksiądz Aleksander Woźny, jak w soczewce, ukazuje losy poznańskiego duchowieństwa będącego ofiarami dwóch totalitaryzmów: socjalizmu narodowego i międzynarodowego. Jest on także przykładem zwycięstwa nad mocami ciemności, które dążyły do zaprowadzenia w Polsce bałwochwalstwa⁵⁸.

Dokumenty na temat służi Bożego

Osobna grupa dokumentów dotycząca ks. Aleksandra Woźnego, która mogłaby zostać wykorzystana przy redakcji *Summarium Documentorum*, odnosi się do materiału zebranego na przestrzeni ponad 30 lat od jego śmierci w 1983 roku. Są to nie tylko wspomnienia i świadectwa o nim, ale przede wszystkim artykuły prasowe, biografie i biogramy, a także prace teologiczne. Wszystkie odzwierciedlają nie tylko nauczanie ks. Aleksandra Woźnego, ale przede wszystkim są świadectwem o człowieku, który prowadził głębokie i intensywne życie wewnętrzne.

Wierność w przekazywaniu woli Bożej oraz odwaga w stawianiu sobie wysokich wymagań niewątpliwie wynikała nie tylko z własnego doświadczenia, ale przede wszystkim ze ścisłego zjednoczenia ks. Aleksandra Woźnego z Bogiem. Wszystko, czego wymagał od innych, sam najpierw na sobie wypróbował⁵⁹. Był duszpasterzem

52 IPN, *Akt oskarżenia przeciwko ks. Aleksandrowi Woźnemu*, Poznań, 27 lipca 1950 r.

53 Dekret z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, Dz.U. 1946, nr 30, poz. 192 – tzw. *mały kodeks karny*, akt prawny z okresu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

54 Mueller, *Potycki księdza Aleksandra Woźnego*, 253.

55 IPN, *Zażalenie wystosowane przez adwokata Mariana Podbiere dotyczące ks. Woźnego*, Poznań, 1 sierpnia 1950 r.

56 IPN, *Wyrok – protokół z rozprawy głównej*, Poznań, 1 grudnia 1950 r.; IPN, *Uzasadnienie wyroku*, Poznań, 1 grudnia 1950 r.

57 AAP, *Decyzja w sprawie ks. Aleksandra Woźnego*, Warszawa, 15 stycznia 1962 r.

58 AAP, *Oświadczenie dotyczące sprawy ks. Aleksandra Woźnego*, Warszawa, 13 marca 1962 r.; AAP, *Powiadomienie odnośnie postępowania wyjaśniającego dotyczącego ks. Woźnego*, Warszawa, 4 czerwca 1962 r.

59 Tadeusz Piaczyński, „W I rocznicę śmierci. Wspomnienia wikariusza”, *Przewodnik Katolicki* 34 (1984): 6.

nowoczesnym, przywiązanym do bogatej przeszłości Kościoła, jednocześnie otwartym na to, co nowe⁶⁰. Wszystkie swoje pasterskie obowiązki traktował jako służbę powierzonych sobie wspólnocie, jako oddanie swojego życia Panu Bogu w ofierze za parafię⁶¹. To sprawiało, że w każdej chwili był gotowy, by dać z siebie wszystko i szukać dobra swoich wiernych⁶².

Zbiór wybranych dokumentów zawiera: kazanie pogrzebowe bp. Zdzisława Fortuniaka wygłoszone 23 sierpnia 1983 roku⁶³, przemówienie bp. Tadeusza Etterera podczas pogrzebu sługi Bożego 24 sierpnia 1983 roku⁶⁴, wspomnienie na temat ks. Aleksandra Woźnego sporządzone przez dziekana ks. Zygmunta Thimma⁶⁵, fragment listu pasterskiego arcybiskupa poznańskiego Stanisława Gądeckiego dotyczącego procesu beatyfikacyjnego sługi Bożego⁶⁶, fragment homilii ks. prof. Jana Kantego Pytla wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu⁶⁷, fragment homilii ks. kan. Zdzisława Potrawiaka wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu⁶⁸ oraz świadectwa: Anny Kokot⁶⁹, Beaty Kabacińskiej⁷⁰, Agnieszki Malickiej⁷¹, Dariusza Witkowskiego⁷² i Jolanty Jasińskiej⁷³.

Zakończenie

W Positio super vita, virtutibus et fama sanctitatis. Posnaniensis beatificationis et canonizationis Servi Dei Alexandri Woźny sacerdotis dioeciesiani (1910–1983) znalazło się 55 dokumentów odpowiednio podzielonych i przyporządkowanych. Wszystkie one pozwoliły zredagować *Informatio*, które dotyczy udzielenia odpowiedzi na *dubium* początkowe w procesie o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego. Brzmi

60 Jan Kanty Pytel, „Wspomnienie o Autorze książki”, w: *Bóg jest najważniejszy*, red. Aleksander Woźny (Poznań: Wydawnictwo Hlondianum, 1994), 6.

61 Maciej Karol Kubiak, *Życie i posługiwanie księdza Aleksandra Woźnego w świetle nauki Soboru Watykańskiego II o duszpasterzu*, maszynopis (praca magisterska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 1990), 89.

62 Stefan Stuligrosz, *O Autorze*, w: „Wychowanie dla Boga”, red. Aleksander Woźny (Wrocław: Oficyna Współczesna, 1994), 68–69.

63 APJK, *Kazanie pogrzebowe bp. Zdzisława Fortuniaka*, Poznań, 23 sierpnia 1983 r.

64 APJK, *Przemówienie bp. Tadeusza Etterera podczas pogrzebu ks. Aleksandra Woźnego*, Poznań, 24 sierpnia 1983 r.

65 APJK, *Wspomnienie na temat ks. Aleksandra Woźnego, sporządzone przez dziekana ks. Zygmunta Thimma*, Poznań, 2 listopada 1983 r.

66 APJK, *Fragment „Listu Pasterskiego” Arcybiskupa Poznańskiego Stanisława Gądeckiego dotyczący procesu beatyfikacyjnego ks. Aleksandra Woźnego*, Poznań, 13 października 2013 r.

67 APJK, *Fragment homilii prof. Jana Kantego Pytla wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu*, Poznań, 14 października 2013 r.

68 APJK, *Fragment homilii ks. Zdzisława Potrawiaka wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu*, Poznań, 15 października 2013 r.

69 APJK, *Świadectwo Anny Kokot*, Poznań, 28 sierpnia 2015 r.

70 APJK, *Świadectwo Beaty Kabacińskiej*, Poznań, 6 lutego 2017 r.

71 APJK, *Świadectwo Agnieszki Malickiej*, Tanowo, 3 sierpnia 2017 r.

72 APJK, *Świadectwo Dariusza Witkowskiego*, Poznań, 3 sierpnia 2018 r.

73 APJK, *Świadectwo Jolanty Jasińskiej*, Poznań, 13 września 2018 r.

ono następująco: „Czy udowodniono cnoty teologalne: wiarę, nadzieję i miłość tak w stosunku do Boga, jak i do bliźniego, a także cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, wstrzeźliwość i męstwo, a nadto cnoty im pokrewne, w stopniu heroicznym oraz opinię świętości w tej konkretnej sprawie i w aspekcie, o jaki chodzi?”.

Po wnikliwej analizie zeznań świadków, ale przede wszystkim po pogłębieniu merytorycznym i analizie zebranej całej dokumentacji procesowej, należy stwierdzić, że zebrane dokumenty i wszelkie materiały dowodowe w trakcie procesu beatyfikacyjnego ks. Aleksandra Woźnego fazy diecezjalnej są wystarczające do poznania nie tylko życia sługi Bożego, ale także rozwoju sławy świętości i heroiczności cnót. Dobór dokumentów oraz ich podział umieszczonych w *Positio* jest poprawny i prawidłowy. Przy redakcji zagadnienia zachowano wszelkie wytyczne watykańskiej Dykasterii Spraw Kanonizacyjnych.

Jak słusznie zauważa o. Zdzisław Kijas OFMConv: „W duchowości naszego sługi Bożego uderza określone «bycie». Uczynił ze swojego życia jedno wielkie «spotkanie» z Bogiem, w które wpisywał każde spotkanie z człowiekiem. Nie był zatem kapłanem takich czy innych „spotkań”, ale kapłanem – pasterzem dusz, który wszystkich spotyka w Chrystusie. W Nim odkrywa ich radości i problemy, lecząc ich światłem i prawdą Boga. W jego życiu uderzyć musi swoisty rodzaj *stabilitas*, duchowość wiernego trwania na posterunku, czyli w tej samej parafii”⁷⁴. To właśnie w niej się uświęcał, w niej się rozwijał i to w niej odbijały się wszelkie cnoty praktykowane w stopniu ponadprzeciętnym, czego dowodem są tak liczne zebrane dokumenty dochodzenia beatyfikacyjnego.

Bibliografia

- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Arkusz personalny Aleksandra Woźnego*. Poznań, 10 czerwca 1933 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Certificato del battesimo*. Uzarzewo, 25 czerwca 1928.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Decyzja w sprawie ks. Aleksandra Woźnego*. Warszawa, 15 stycznia 1962 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Dekret ustanawiający ks. Aleksandra Woźnego Krajowym Duszpasterzem Kobiet*. Warszawa, 5 września 1960 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Dokument Sekretariatu Stanu dotyczący otrzymania przez ks. Aleksandra Woźnego godności Szambelana Honorowego Jego Świątobliwości Ojca Świętego Pawła VI*. Watykan, 6 listopada 1965 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Księga chrztów parafii pw. św. Michała Archaniola w Uzarzewie*, Uzarzewo, poz. 33/1910.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Opinia ks. proboszcza Kazimierza Szrejbrowskiego na temat ks. Aleksandra Woźnego odnośnie jego pracy w kościele archikatedralnym w Poznaniu*. Poznań, 24 czerwca 1938 r.

⁷⁴ Kijas, *Sługa Boży ks. Aleksander Woźny*, 19.

- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Opinia ks. proboszcza Stefana Kaczorowskiego na temat ks. Aleksandra Woźnego odnośnie jego pracy w parafii pw. św. Stanisława Kostki w Poznaniu*. Poznań, 8 lutego 1936 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Oświadczenie dotyczące sprawy ks. Aleksandra Woźnego*. Warszawa, 13 marca 1962 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Powiadomienie odnośnie postępowania wyjaśniającego dotyczącego ks. Woźnego*. Warszawa, 4 czerwca 1962 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Prośba Aleksandra Woźnego o udzielenie święceń diakonatu*. Poznań, 6 października 1932 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Prośba Aleksandra Woźnego o udzielenie święceń kapłańskich*. Poznań, 17 maja 1933 r.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Świadectwo dojrzałości*. Poznań: 11 maja 1928.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu. Teczka personalna KA-26330. *Testimonium confirmationis*. Poznań, 25 września 1929 r.
- Archiwum Konferencji Episkopatu Polski w Warszawie. *Macierzyństwo pełnią rozwoju kobiety. Odnowa wewnętrzna kobiety*. Warszawa, 1981.
- Archiwum niemieckiego koncentracyjnego obozu w Dachau. *Zaświadczenie, że ks. Aleksander Woźny był więźniem niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau*. Dachau, 20 marca 2014 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Akt zgonu ks. Aleksandra Woźnego*. Poznań, 22 sierpnia 1983 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Fragment „Listu Pasterskiego” Arcybiskupa Poznańskiego Stanisława Gądeckiego dotyczący procesu beatyfikacyjnego ks. Aleksandra Woźnego*. Poznań, 13 października 2013 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Fragment homilii ks. Zdzisława Potrawiaka wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu*. Poznań, 15 października 2013 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Fragment homilii prof. Jana Kantego Pytla wygłoszonej podczas Tygodnia Jubileuszowego w parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu*. Poznań, 14 października 2013 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Fragmenty nauk rekolekcyjnych dla kleryków Arcybiskupiego Seminarium Duchownego w Poznaniu*. Poznań, 1977.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Kazanie ks. Aleksandra Woźnego na zakończenie roku 1967*. Poznań, 31 grudnia 1967 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Kazanie pogrzebowe bp. Zdzisława Fortuniaka*. Poznań, 23 sierpnia 1983 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *List do chorych*. Poznań.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *List do parafian*. Poznań, 21 października 1976 r.

- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Listy ks. Aleksandra Woźnego Wspólnoty Dzieci Bożych za lata 1959–1976.*
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Pamiętnik kleryka Aleksandra Woźnego, Gniezno–Poznań, 1929–1933.*
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Przemówienie bp. Tadeusza Ettera podczas pogrzebu ks. Aleksandra Woźnego.* Poznań, 24 sierpnia 1983 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Świadectwo Agnieszki Malickiej.* Tanowo, 3 sierpnia 2017 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Świadectwo Anny Kokot.* Poznań, 28 sierpnia 2015 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Świadectwo Beaty Kabacińskiej.* Poznań, 6 lutego 2017 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Świadectwo Dariusza Witkowskiego.* Poznań, 3 sierpnia 2018 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Świadectwo Jolanty Jasińskiej.* Poznań, 13 września 2018 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Wspomnienia z lat wojny 1939–1945.* Poznań, 16 maja 1974 r.
- Archiwum Parafii pw. św. Jana Kantego w Poznaniu. *Wspomnienie na temat ks. Aleksandra Woźnego, sporządzone przez dziekana ks. Zygmunta Thimma.* Poznań, 2 listopada 1983 r.
- Congregatio De Causis Sanctorum. *Regolamento della Congregazione per le Cause dei Santi,* Roma, 1983.
- Dekret z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, Dz.U. 1946, nr 30, poz. 192. Tzw. mały kodeks karny.
- Dziurok, Adam, Gałęzowski Marek, Kamiński Łukasz, Musiał Filip. *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989.* Warszawa: Instytut Pamięci Narodowej, 2010.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Akt oskarżenia przeciwko ks. Aleksandrowi Woźnemu.* Poznań, 27 lipca 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Oświadczenie Episkopatu w sprawie „Caritas”.* Kraków, 30 stycznia 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu.* Poznań, 18 lutego 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Postanowienie tymczasowego zatrzymania podejrzanego ks. Woźnego Aleksandra.* Poznań, 13 lutego 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Postanowienie wszczęcia dochodzenia.* Poznań, 17 lutego 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Protokół przesłuchania oskarżonego – odpis na maszynie.* Poznań, 13 lutego 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Protokół przesłuchania oskarżonego.* Poznań, 18 lutego 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Raport sporządzony przez tajnego komunistycznego agenta.* Poznań: 12 lutego 1950 r.

- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Uzasadnienie wyroku*. Poznań, 1 grudnia 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Wyrok – protokół z rozprawy głównej*. Poznań, 1 grudnia 1950 r.
- Instytut Pamięci Narodowej – oddział w Poznaniu. *Zażalenie wystosowane przez adwokata Mariana Podbierę dotyczące ks. Woźnego*. Poznań, 1 sierpnia 1950 r.
- Instytut Studiów Kościelnych *Lubrancianum* w Poznaniu. *Dokument wystawiony przez amerykańskiego oficera po wyzwoleniu niemieckiego obozu koncentracyjnego w Dachau zaświadczejący o tym, że ks. Aleksander Woźny był więźniem w/w obozu od 8 grudnia 1940 r. do czasu wyzwolenia, czyli do 29 kwietnia 1945 r. W obozie nadano mu numer: 21889, Dachau, 4 czerwca 1945 r.*
- Instytut Studiów Kościelnych *Lubrancianum* w Poznaniu. *Listy z Dachau 1941–1944*.
- Instytut Studiów Kościelnych *Lubrancianum* w Poznaniu. *Zaświadczenie wystawione przez punkt przyjmowania Polaków wracających do Ojczyzny w Koźlu*. Koźle, 1 sierpnia 1945 r.
- Kijas, Zdzisław. „Sługa Boży ks. Aleksander Woźny jako przykład życia kapłańskiego”. W: *Droga do świętości. Biuletyn informacyjny*. T. 4, red. Wojciech Mueller, 14–19. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2020.
- Kubiak, Maciej Karol. *Życie i posługiwanie księdza Aleksandra Woźnego w świetle nauki Soboru Watykańskiego II o duszpasterzu*, maszynopis. Praca magisterska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, 1990.
- Miształ, Henryk. *Prawo kanonizacyjne według ustawodawstwa Jana Pawła II*. Lublin–Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne, 1997.
- Mueller, Wojciech. „Wprowadzenie”. W: *Listy ks. Aleksandra Woźnego z Dachau*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2016.
- Mueller, Wojciech. *Błogosławiona krew – męczeństwo Sługi Bożego ks. Stanisława Streicha*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2017.
- Mueller, Wojciech. *Bohater wiary. Księdza Aleksandra Woźnego duszpasterski styl*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2019.
- Mueller, Wojciech. *Jeden z nas. Księdza Aleksandra Woźnego tajemnica powołania*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2017.
- Mueller, Wojciech. *Ks. Aleksander Woźny. Spojrzenie na wiarę*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2013.
- Mueller, Wojciech. *Księdza Aleksandra Woźnego koncepcja „dzieciństwa duchowego”*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2011.
- Mueller, Wojciech. *Potyczki księdza Aleksandra Woźnego z komunizmem*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2018.
- Mueller, Wojciech. *Świadkowie wiary Archidiecezji Poznańskiej. Święci, błogosławieni, słudzy Boży oraz kandydaci na ołtarze*. Poznań: Wydawnictwo „Kontekst”, 2014.
- Oder, Sławomir. „Złożenie akt dochodzenia diecezjalnego w Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych, weryfikacja jego ważności i opracowanie «Positio»”. W: *Świętość Kanonizowana*. T. 3, red. Szczepan Praškiewicz, 89–98. Kraków: Wydawnictwo Karmelitów Bosych, 2009.

Piaczyński, Tadeusz. „W I rocznicę śmierci. Wspomnienia wikariusza”. *Przewodnik Katolicki* 34 (1984): 5–6.

Pytel, Jan Kanty. „Wspomnienie o Autorze książki”, w: *Bóg jest najważniejszy*, red. Aleksander Woźny. Poznań: Wydawnictwo Hlondianum, 1994.

Sanctorum Mater – instrukcja Kongregacji Spraw Kanonizacyjnych o prowadzeniu dochodzenia diecezjalnego lub eparchialnego w sprawach kanonizacyjnych. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2011.

„Sakrament pokuty bez ducha pokuty?” Referat wygłoszony w Poznaniu na XI Seminarium Naukowym Wykładowców Liturgiki w Zakładach Teologicznych w Polsce, Instytut Studiów Kościelnych „Lubranscianum” w Poznaniu. Poznań, 5 września 1973 r.

Stuligrosz, Stefan, „O Autorze”. W: *Wychowanie dla Boga*, red. Aleksander Woźny. Wrocław: Oficyna Współczesna, 1994.

Cytowanie chicagowskie:

Mueller, Wojciech. „Dochodzenie beatyfikacyjne o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego w świetle dokumentów procesu beatyfikacyjnego”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 30 (2023): 81–98. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-05.

Cytowanie oksfordzkie:

Mueller W. *Dochodzenie beatyfikacyjne o życiu, sławie świętości i heroicznosci cnót ks. Aleksandra Woźnego w świetle dokumentów procesu beatyfikacyjnego*. „Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” 30 (2023), s. 81–98. DOI: 10.18276/SKK.2023.30-05.